

GÈNESI I CONSOLIDACIÓ DEL PROGRAMA “UN ESTIU PER CRÉIXER” COM A EXPERIÈNCIA D'APRENTATGE SERVEI

*Judith Morillas Vidal
Marga Torres Franco
Marta Coll Marquès*

RESUM

“Un Estiu per Créixer” és un programa d'oci educatiu sorgit a Menorca l'any 2019. És un programa dirigit a joves d'entre 14 i 17 anys i es du a terme durant els mesos d'estiu. La participació dels joves els permet viure una sèrie d'aprenentatges pràctics i no formals alhora que realitzen un servei que té implicacions no només per al mateix jove (millora en habilitats personals i socials), sinó que també repercuteix directament en el benefici del seu entorn més proper.

RESUMEN

“Un Estiu per Créixer” (“Un verano para crecer”) es un programa de ocio educativo que surgió en Menorca en el año 2019. Es un programa dirigido a jóvenes de 14 a 17 años y se lleva a cabo durante los meses de verano. La participación de los jóvenes les permite vivir una serie de aprendizajes prácticos y de carácter no formal a la vez que realizan un servicio que tiene implicaciones no solo para el joven (en cuanto a mejora en habilidades personales y sociales), sino que también repercute directamente en el beneficio de su entorno más cercano.

EL CREIXEMENT D'UN PROGRAMA D'OCI EDUCATIU PER MENORCA

L'any 2014, des del Departament de Joventut de Sant Lluís sorgeix la primera edició del programa educatiu “Compta amb jo!”, dirigit a joves de 14 a 17 anys, pioner a Menorca, que pretén oferir opcions d'oci educatiu als participants durant l'estiu. L'experiència va ser tan bona que es va poder consolidar com a programa d'activitat educativa d'estiu cada any i ja ha arribat a la novena edició.

En aquesta línia, el Consell Escolar de Menorca, organisme insular encarregat de salvaguardar la qualitat educativa dels joves en edat escolar, tant dintre com fora de les institucions educatives, es va fixar en el programa “Compta amb jo!” de Sant Lluís i va posar en valor la gran l'oportunitat que s'ofereix als joves d'entre 14 i 17 anys, una franja d'edat en la qual a vegades falten opcions d'oci durant els mesos d'estiu. Així doncs, es va emprendre la iniciativa de fer créixer aquest programa a la resta dels municipis de l'illa, de manera que es va brindar a tots els joves de Menorca interessats l'oportunitat de poder viure l'experiència educativa del programa “Compta amb jo!”.

Així va ser com l'any 2019, gràcies al treball conjunt del Consell Escolar de Menorca i diverses institucions, tant insulars com municipals, es va poder materialitzar el programa educatiu “Un Estiu per Créixer”, inspirat en el “Compta amb jo!” de Sant Lluís, a quatre municipis més de l'illa. La primera edició d’“Un Estiu per Créixer” es va dur a terme a Ciutadella, Ferreries, Alaior i Maó.

La visió del Consell Escolar de Menorca, junt amb el Consell Insular i els ajuntaments adherits al programa, era sobretot la de proporcionar l'oportunitat als joves de l'illa de poder experimentar uns aprenentatges de manera vivenciada i no formal durant els mesos d'estiu, ocupant part del seu temps lliure d'una manera sana i profitosa en diversos aspectes, amb la qual cosa s'afavoria el fet que els joves passessin menys hores ocupats amb les noves tecnologies.

L'esforç del Consell Escolar de Menorca i de les coordinadores que en aquella edició van emprendre la primera edició d'"Un Estiu per Créixer" es va traduir en un èxit de participació: es va arribar a 322 participants.

L'any 2020 es va fer una passa més i, amb la coordinació a càrrec del Consell Insular de Menorca, s'hi van adherir la resta dels municipis de l'illa, de manera que es va arribar a oferir l'oportunitat de participar en aquesta experiència a tots els joves de Menorca amb edats entre 14 i 17 anys.

L'èxit de participació i la implicació de tots els agents (joves, famílies, ajuntaments, serveis municipals de joventut, entitats i empreses col·laboradores...) han fet créixer el programa i consolidar un model d'oci educatiu referent a l'illa.

EN QUÈ CONSISTEIX "UN ESTIU PER CRÉIXER"?

"Un Estiu per Créixer" està basat en els fonaments metodològics de l'aprenentatge servei, entès com una proposta d'oci educatiu per a joves, que combina l'adquisició i la consolidació dels aprenentatges (conceptuals, personals, de valors...) a través dels serveis prestats a la comunitat a través d'una entitat, associació, comerç, petita empresa, etc. del seu municipi. Destacam que es tracta d'un programa totalment gratuït per a les famílies i els joves, així com tampoc les entitats o empreses col·laboradores no reben cap retribució econòmica, amb la qual cosa els dos agents protagonistes (els joves i els seus mentors de les entitats i empreses que hi participen) posen en valor el servei a la comunitat.

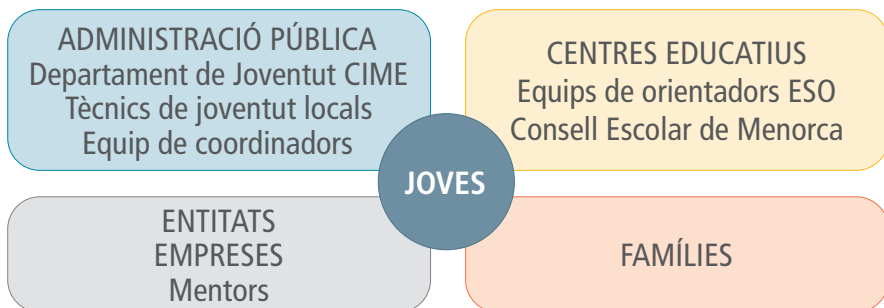
La participació dels joves és voluntària i no retribuïda, els interessats en el moment de fer la inscripció poden seleccionar en quin àmbit (cultural, ambiental, social, etc.) volen dur a terme el seu aprenentatge. De fet, aquest és un dels punts clau del programa, que sigui el jove qui pugui seleccionar l'àmbit i que aquest àmbit estigui connectat als seus interessos.

L'experiència per als joves dins "Un Estiu per Créixer" consta de 15 hores setmanals durant un mes, el juliol o l'agost, segons les preferències del jove. A més, durant la seva participació, compten amb el suport i acompanyament de la figura del mentor i la del coordinador municipal del programa. Aquestes dues figures són clau per salvaguardar l'essència i els aprenentatges dels joves i els serveis que ofereixen a cada entitat o empresa. El mentor és la persona que forma part de l'entitat o empresa, que acompanya el jove en el dia a dia, l'ensenya en el dia a dia de l'entitat o empresa

i li supervisa les tasques que li són encarregades. El coordinador municipal és la figura de referència del programa per als joves i les famílies, i les entitats o empreses són les encarregades d'oferir assessorament, seguiment educatiu i avaluació dels aprenentatges i el comportament del jove. En essència, el coordinador municipal ha de garantir que el jove compleixi els compromisos i valors educatius del programa, i que també ofereixi un servei real a la comunitat amb la qual està interaccionant.

La idea de servei a la comunitat es basa en una relació circular entre l'aprenentatge que adquireixen els joves i el servei que aporten a l'entitat o empresa en la qual participen. Durant les 15 hores a la setmana que assisteixen al seu centre o entitat, els joves posen a prova les seves habilitats personals i socials, però també estableixen un vincle amb el seu entorn més proper, el seu poble, a través del tracte amb els seus veïns i veïnes, amb l'atenció als usuaris del centre, amb el contacte directe amb els clients. Així, coneixen de manera pràctica i vivenciada quin és el funcionament real de les coses, per què es fan les tasques d'una determinada manera i què pot implicar...

El programa presenta una visió clarament comunitària, en què tots els agents socials i educatius hi intervenen. El programa compta fonamentalment amb:

Respecte a les administracions públiques que hi intervenen, van des del Consell Insular de Menorca fins als departaments de joventut i serveis socials de cada ajuntament, els quals tenen un bon coneixement dels joves, sobretot dels que es poden veure més beneficiats amb el programa i compten, a més, amb diversos canals de comunicació per arribar-hi, tals com Injove, Punt Jove i els casals joves de cada municipi. La coordinació amb els departaments de joventut de cada municipi és important i constant durant tot el programa. Tant els ajuntaments com el CIME són part implicada en la coordinació del programa i també són entitats prestadores de serveis per als joves participants dins alguns dels seus departaments.

El primer any, el Consell Escolar va tenir un paper clarament pioner i protagonista en l'organització, la coordinació i la materialització del programa, seleccionant un equip de coordinació juntament amb el qual es va dur a terme el programa dins 2019, per passar després en les següents edicions a un paper més d'assessor i salvaguarda de la vessant educativa del projecte.

Quant als centres educatius amb alumnes de les edats compreses entre 14 i 17 anys, tenen un paper molt rellevant, ja que també han format part de la difusió del programa, així com de l'assessorament per arribar als joves i també a l'hora de mantenir una comunicació per tal de tenir coneixença de la participació dels seus alumnes en el programa.

Per a “Un Estiu per Créixer” tant els joves com les seves famílies són importants, les quals són ateses pel coordinador local de cada municipi en cada moment, a més de poder-hi fer tutories personals, si escau. Ambdós són convidats a les dues trobades principals del programa: la primera, abans de l'inici de la participació dels joves en el programa, és una trobada inaugural en què bàsicament s'explica el programa de nou, es lliuren les identificacions dels joves i es coneixen entre ells a través d'alguna dinàmica o joc. I la segona trobada es tracta de la cloenda, a la qual es conviden els joves, els familiars, els mentors i les institucions pertinents, tant locals com insulars, i en la qual es lliuren els certificats, diplomes i detalls, tant als joves com a les entitats i empreses col·laboradores, com a reconeixement i agraïment per la seva tasca.

Les entitats i les empreses són un dels agents clau del programa, ja que, sense la seva col·laboració i implicació, “Un Estiu per Créixer” no podria dur-se a terme. La gran majoria són entitats que coneixen i comparteixen l'essència i els valors d’“Un Estiu per Créixer” i que aporten els seus recursos humans i materials per complir els compromisos del programa i així facilitar en tot moment l'aprenentatge dels joves acompanyant-los en el seu servei.

L'equip coordinador és un grup de persones que treballen exclusivament per al programa, són les encarregades de fer-ne la difusió, gestionar les inscripcions i l'admissió dels joves, presentar i salvaguardar els objectius i els valors educatius, fer el seguiment setmanal de tots els joves, recollir les avaluacions finals de famílies, mentors i joves, organitzar i preparar les diferents trobades que es fan, etc.

Tots els agents descrits actuen de manera coordinada per tal que aquest programa es dugui a terme de manera coherent amb els valors amb els quals va créixer. Tots ells són necessaris i aporten molt a l'hora de fer comunitat entre tots i a l'hora de brindar aquesta gran oportunitat als joves de cada poble.

El programa “Un Estiu per Créixer” permet oferir un temps d'oci saludable i educatiu als joves. Permet que els joves participants adquireixin una rutina i un compromís envers els serveis elegits i així es converteix el temps lliure de les vacances d'estiu en un moment d'aprenentatge. Els seus valors principals, a través dels quals s'estructura, són:

- Afavorir l'estat actiu dels joves durant l'estació d'estiu.
- Fomentar l'aportació directa dels joves al seu municipi, que repercuteixi positivament en els seus veïns.
- Facilitar l'emancipació del jovent.

- Oferir un aprenentatge vivencial.
- Fomentar una experiència de voluntariat.
- Facilitar una tasca orientativa vers el seu futur acadèmic.
- Ajudar els joves a desenvolupar les seves habilitats i destreses.
- Millorar l'autoestima i l'autoconfiança dels joves.
- Guiar els joves a l'hora d'adoptar una rutina i compromís amb el servei elegit.
- Aportar una visió positiva dels joves vers la comunitat i superar certs prejudicis.

Aquesta experiència dins el programa formarà part del trànsit de l'etapa vital dels joves participants, que aprendran dia a dia durant un mes:

- A resoldre situacions que vagin apareixent.
- A ser més autònoms.
- A assumir més responsabilitats.
- A treballar en equip, facilitant un treball cooperatiu, interactuant amb persones que no són del seu entorn més proper.
- A tenir iniciativa.
- A atendre diferents funcions de suport.
- A formar part d'una comunitat.
- A obtenir coneixements pràctics relacionats amb el servei que els interessa.
- A aportar idees pròpies.

Alguns dels compromisos explícits que cal complir durant la participació dels joves en el programa són:

- Ser puntuals i complir les hores i l'horari acordat. Notificar les faltes o canvis.
- No utilitzar el mòbil durant el seu servei.
- No beure alcohol ni fumar.
- Dur la identificació com a participant del programa en tot moment.
- Tenir una bona actitud amb el mentor i amb els companys.
- Fer cas de les indicacions del seu mentor.
- Complir les mesures COVID-19 en tot moment (a les edicions de 2020 i 2021).
- Elaborar un treball final sobre la seva participació en el programa.
- Ser conscients de la seva evolució i aprenentatges, mitjançant l'avaluació setmanal.

Gràcies al compliment dels compromisos i a les bones valoracions obtingudes de cada jove a través d'avaluacions, tant setmanalment com al final de mes, els joves participants obtenen un certificat d'aprofitament avalat pel Consell Insular de Menorca, que podran incloure en el seu currículum.

Al llarg del programa es duen a terme diverses avaluacions, no només dels joves participants sinó també del programa mateix, recollint informació de com es valora el programa i la participació dels joves a partir de quatre fonts fonamentals: els mateixos joves, els mentors que els acompanyen, les famílies dels joves i els coordinadors locals del programa. Tant en les valoracions dels

coordinadors com en les de les famílies, en les dels mateixos joves i en les de les entitats participants, en general i de manera significativa, es valora que el programa contribueix a millorar i fomentar l'autonomia dels joves, que aquests milloren sobretot en les habilitats socials de relació i comunicació, entre altres, i que compleixen positivament els diversos compromisos i valors educatius del programa. En destacam també que la gran majoria dels joves voldria repetir o que el recomanaria als seus amics i que a les famílies i mentors que coneixen el programa els hauria agradat poder tenir oportunitats d'aquests tipus en el seu moment, ja que ho veuen molt favorable per als joves i la societat en general, atès que als mentors també els aporta molt ajudar els joves del seu municipi i fer comunitat entre tots.

EVOLUCIÓ DEL PROGRAMA AL LLARG DE LES TRES EDICIONS

La primera edició, de 2019, va comptar amb l'assessorament i el suport del Consell Escolar de Menorca i amb la col·laboració del Consell Insular. Es van adherir al programa la majoria dels municipis de l'illa: Ciutadella, Ferreries, Alaior i Maó. En tots la col·laboració dels ajuntaments va ser imprescindible per dur a terme el projecte amb èxit. A més, comptar amb el referent del Servei de Joventut de l'Ajuntament de Sant Lluís va ser clau, ja que a través del testimoni del seu programa "Compta amb jo!" es va poder donar forma a "Un Estiu per Créixer". En aquesta primera edició el programa va comptar amb tres coordinadores municipals i una coordinadora insular (la presidenta del Consell Escolar de Menorca). El nombre de places ofertes va ser de 300.

S'ha de destacar com a punt fort del programa la difusió que se'n va fer, a través de l'entrada de les coordinadores a les aules dels IES dels municipis adherits per explicar de primera mà el programa als joves, com també es van fer diferents reunions informatives presencials destinades a les famílies interessades a cada poble. En destacam també la col·laboració de les orientadores i dels caps d'estudis dels IES, a més dels serveis socials municipals, per derivar els joves que consideraven que estaven en situació de necessitat social o educativa. Van donar una resposta molt ràpida i àgil, cosa que va facilitar molt tot el procés.

La rebuda que va tenir el programa el 2019 va superar totes les expectatives inicials i hi va haver una forta demanda d'informació i gran interès per les inscripcions. De fet, en els municipis de grans poblacions com Ciutadella i Maó es va sobrepassar de molt el nombre d'inscrits (quasi el doble) respecte de les places ofertes inicialment, cosa que va generar una gran llista d'espera i es va haver de posar una persona de reforç a Maó per tal de poder ampliar les places ofertes.

Al final de la primera edició, totes les parts implicades (ajuntaments, CIME, CEME, IES, joves, famílies i entitats col·laboradores) van valorar el programa com una innovadora i molt bona iniciativa educativa, que permet als participants millorar el temps d'oci i col·laborar amb el seu municipi. Amb els bons resultats i valoracions

obtinguts, es va plantejar la necessitat de donar continuïtat al programa, fent un treball d'anàlisi de punts forts i febles per potenciar el futur del programa i cuidar-ne la millora en les edicions següents.

D'aquesta manera, amb la bona acollida i valoració de l'edició de 2019, l'any següent "Un Estiu per Créixer" s'estén a la resta dels municipis, de manera que inclou la totalitat de municipis i s'obri a la participació a tots els joves de l'illa. Per a l'edició de 2020 es compta amb la participació de 7 municipis, més Sant Lluís, que continua el seu projecte de "Compta amb jo!".

A continuació es presenta un quadre per visualitzar l'evolució de les dades de participants, tenint en compte els municipis i els tres anys de projecte executats fins al moment.

Nre. de participants	2019	2020	2021
Alaior	48	31	45
Ciutadella	139	68	64
Es Castell	—	25	32
Es Mercadal	—	15	22
Es Migjorn Gran	—	2	6
Ferrerries	35	19	25
Maó	100	80	71
Sant Lluís ("Compta amb Jo")	50	58	62
TOTAL	372	298	327

Font: elaboració pròpia

Les dades de 2020 estan condicionades a les circumstàncies i limitacions que va suposar la pandèmia de la COVID-19, fet que va fer disminuir tant el nombre de participants com de les entitats i empreses col·laboradores. Cal fer menció que la situació de la COVID-19 va implicar que tots els serveis i programes s'haguessin d'adaptar a la nova situació, cosa que va derivar en el fet que "Un Estiu per Créixer" comptés també amb un protocol de mesures COVID-19, el compliment del qual va esdevenir un compromís més dels joves, que van executar de manera molt responsable i positiva. A més, es van convocar sessions informatives, trobades inicials i de seguiment de manera telemàtica, a causa de la situació sanitària. La necessitat de prioritzar les eines telemàtiques i a distància també va facilitar que el seguiment i contacte dels coordinadors amb els joves fos més àgil.

En cada edició es procura fer en cada poble una trobada conjunta amb els joves per tal de compartir experiències, anècdotes i reflexions, a través de jocs i dinàmiques, connectant amb els valors educatius del programa i fent-los conscients que formen part d'un programa que engloba unes 300 experiències individuals a l'estiu. De fet, en la segona edició es van dur a terme dues trobades

en línia d'àmbit insular, tant al juliol com l'agost, i tots els participants ens vam connectar a "I tu, què fas en el teu temps lliure?" i es van entrevistar tres o quatre persones convidades que reunien una sèrie de característiques: dedicar gran part del temps lliure a un hàbit saludable (esport, nutrició...) o a una entitat que donés un servei a la comunitat (de caire social o mediambiental sobretot) i compartir amb tots què els motiva i aporta a la seva vida.

Al llarg de les tres edicions del projecte "Un Estiu per Créixer" s'hi han anat introduint canvis i adaptacions per tal de donar resposta a les propostes de millora tant dels tècnics de joventut, els coordinadors locals, les famílies i les entitats i empreses com dels mateixos joves. Sempre s'han escoltat i tingut en compte l'opinió i les valoracions de tots.

Algunes d'aquestes propostes de millora s'han anat introduint al llarg de les edicions següents, les quals han ajudat a fer créixer i evolucionar el projecte fins a configurar una metodologia i una identitat pròpies:

- Reducció de la ràtio de joves per coordinador local

Després de la primera edició, de 2019, en què la ràtio per coordinador va ser de 50 joves cada mes, es va considerar convenient limitar el nombre de joves que podia tutoritzar cada coordinador local, ja que l'assignació de plaça, el seguiment, l'acompanyament... de cada un dels joves és una tasca que requereix individualització i atenció plena.

Per tant, el nombre de participants s'ha anat ajustant al nombre de coordinadors locals disponibles en cada municipi. D'aquesta manera, a l'edició de 2020 s'estableix una ràtio de 35 joves per coordinador local i per mes, i l'any següent es redueix a 30 joves per coordinador, cosa que va fer que l'equip de coordinadors locals passés de 3 a 8.

- Reduir els tràmits burocràtics i facilitar el procés d'inscripció

Tot i que és important disposar de les eines legals (convenis, autoritzacions...) que garanteixin la seguretat dels participants i de les entitats i empreses col·laboradores, a cada edició s'ha intentat facilitar l'agilitat i assessorament en tots els tràmits burocràtics.

La pandèmia va "obligar" a fer les inscripcions de manera telemàtica, fet que va permetre fer més àgils els processos d'admissions i de reserva de places per a cada municipi.

A més, aquest sistema d'inscripció en línia (a través de la web d'Injove) també va permetre poder introduir alguns ítems i aspectes que posteriorment van facilitar la tasca d'assignació de places als coordinadors: per exemple, poder detallar o seleccionar les preferències del tipus de servei en un menú desple-

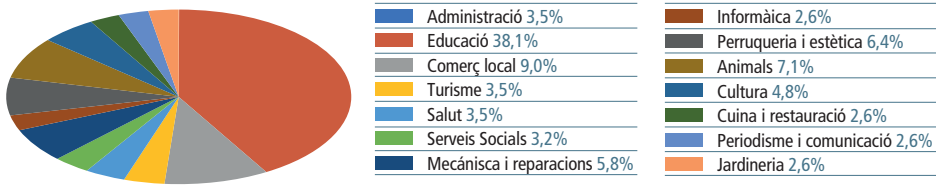
gable o poder descriure els objectius personals de cada jove, que és una informació molt útil per poder personalitzar millor l'experiència de cada participant en el programa.

- Ampliació de l'oferta de serveis a cada municipi

La participació de tots els municipis de l'illa va implicar un canvi de perspectiva pel que fa a la prestació del servei dels joves al seu entorn més proper. Per tant, any rere any, s'ha fet un esforç per cercar i trobar més opcions de serveis a cada municipi, no només per evitar desplaçaments sinó per propiciar que el servei de cada jove impliqui una millora al seu propi barri o poble de manera més directa. L'any 2021 es va arribar a la xifra rècord de 176 entitats i empreses col·laboradores.

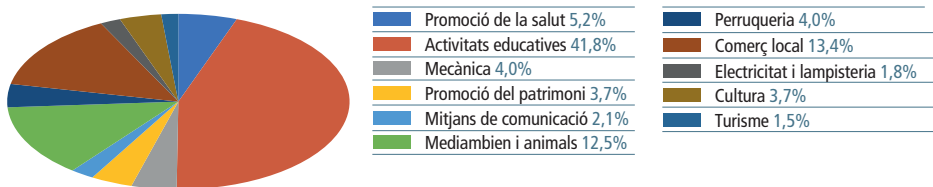
A continuació exposam un gràfic dels joves participants segons el tipus de serveis realitzat en el programa a les edicions 2020 i 2021:

GRÀFIC 1: Edició 2020

Font: elaboració pròpia

GRÀFIC 2: Edició 2021

Font: elaboració pròpia

- Treball coordinat i en xarxa

Possiblement un dels aspectes que ha permès el creixement i la millora del programa ha estat la consolidació d'una metodologia de treball coordinada i unificada entre tots els coordinadors locals.

El fet que cada municipi contractés el seu propi coordinador (amb unes condicions de jornada i salarials diferents) dificultava en certa manera que el desenvolupament del programa es fes de manera unitària a tots els municipis.

La tasca de la coordinadora insular permet unificar criteris, eines, metodologia..., entre tots els municipis, en intentar que les bases pedagògiques i metodològiques del programa siguin comunes, tot i les diferències entre municipis (nombre de participants, condicions dels coordinadors locals, característiques de cada poble...).

En aquest sentit, el treball en xarxa a través de l'eina Google Drive i les reunions de coordinació setmanal són elements clau per aconseguir aquest treball coordinat i unificat. En el Google Drive comparteixen recursos (enquestes d'avaluació, idees i dinàmiques per a les sessions formatives, models de documents...). D'altra banda, el més útil i rellevant són les reunions setmanals amb l'equip de coordinadors, per tal de valorar el seguiment i l'evolució del programa, comentar i resoldre incidències o dubtes particulars, informar de possibles canvis o novetats..., intercanviar opinions i experiències, acordar criteris, unificar metodologies..., evitar que les possibles diferències entre municipis afectin el desenvolupament del projecte i donar l'oportunitat de valorar conjuntament la resolució de cada situació sorgida.

ELS PROTAGONISTES D'“UN ESTIU PER CRÉIXER”

A continuació us exposam un cas real de la participació dels joves i comentaris extrets de les valoracions fetes per les famílies i mentors o dels treballs finals dels joves que fan testimoni directe del que va ser l'experiència d'“Un Estiu per Créixer” per a ells.

A l'edició de 2021, recordam l'experiència d'un jove de 16 anys que s'hi va inscriure i va sol·licitar prestar el servei en l'àmbit de la salut, concretament li interessava poder participar en una farmàcia. Com que no va ser possible trobar un centre d'acord amb la seva sol·licitud, li varen proposar prestar el servei al centre de dia del municipi, on també realitzen tasques de seguiment farmacològic als usuaris. Durant el seu servei, el jove va aprendre aspectes de farmàcia aplicada a la tercera edat, primers auxilis, atenció sociosanitària als usuaris..., però sobretot va poder observar les infinites possibilitats d'atenció a la gent gran, ja que es va implicar en totes les activitats diàries del centre, fins i tot va deixar enrere la seva timidesa per dinamitzar jocs i tallers de manera habitual.

Alguns dels missatges que els joves dediquen als seus mentors: “Gràcies per tractar-me tan bé i ajudar-me a aprendre coses que en algun moment podré fer servir.” “Víctor, aquest mes junts ha estat allucinant, m'has mostrat un munt sobre les plantes i m'ha servit de molt. Esper repetir-ho una altra vegada i tornar-nos a veure. Gràcies per tot.” “Idò, que m'ha encantat passar aquest mes junts...

És una gran persona, molt sociable i amigable... Gràcies a la seva manera d'ensenyar l'ofici n'he après molt! M'encanta!"

Algunes de les valoracions que ens feien arribar les famílies sobre els seus fills: "Molt contents nosaltres com a pares per la seva implicació i satisfacció." "Molt contents com a pares i valoram molt positivament el projecte comú duit a terme."

I, és clar, els mentors ens feien arribar comentaris com els següents: "Estic contribuint a donar a un jove una oportunitat d'experimentar per primera vegada el món laboral, amb les seves responsabilitats i obligacions, però, esper, també la bona relació que es pot establir amb els companys de feina. Crec que el fet d'haver de venir cada matí li ha donat estructura i un objectiu als seus dies, que a l'estiu es poden arribar a fer llargs, i l'ha fet valorar més el seu temps lliure. A més, la seva experiència sembla haver despertat un interès per la història del poble, i una voluntat d'iniciar una recerca sobre temes concrets." "En general, estam satisfets amb el programa i seria un orgull per a nosaltres si en un futur tornen a comptar amb nosaltres." "Crec que és un programa excel·lent, esper que «Un Estiu per Créixer» continui fent aquesta gran tasca durant molts estius més."

REPTES DE CONSOLIDACIÓ

"Un Estiu per Créixer" sempre s'ha caracteritzat per ser un programa vinculat a la comunitat i en constant evolució. Per tant, en cada edició s'han anat introduint canvis i ajusts, per tal d'atendre les valoracions tant dels joves, les famílies, les entitats i les empreses com dels mateixos coordinadors locals.

És comuna la demanda tant per part dels coordinadors com de les famílies i entitats de poder anticipar tot el procés d'inscripció i assignació de places. En alguna ocasió, l'assignació de places es va endarrerir pel retard en la publicació de la llista d'admesos o pel retard en la incorporació del coordinador local.

Sens dubte, poder anticipar el procés i poder disposar de tot el mes de juny per entrevistar els joves i assignar places d'una manera més pausada implicaria poder tenir més temps per conèixer els interessos dels joves, establir una pauta d'aprenentatge més individualitzada, presentar el jove a l'entitat i compartir objectius d'un i altre...

En cada una de les tres edicions del programa, una mitjana de 332 joves han participat cada any en una experiència d'aprenentatge servei, una opció de lleure educatiu en què a través de la implicació i el temps dedicat a una entitat o empresa s'ha establert una relació circular entre l'aprenentatge que adquireixen els joves i el servei que aporten a la comunitat.

Any rere any, "Un Estiu per Créixer" ha anat consolidant les seves bases metodològiques, ha anat afinant i delimitant les condicions de participació i,

sobretot, ha establert uns criteris educatius per enfortir la missió pedagògica del programa: fomentar la ciutadania plena, en el sentit d'obrir la porta als joves a desenvolupar funcions socials, laborals, cíviques, solidàries... a favor del seu poble.

Per aconseguir-ho, s'ha fet un treball continuat de definició (i limitació) dels serveis que es poden oferir als joves (excloent-ne serveis de restauració, que comportin un risc personal...) i s'ha enfocat la participació dels joves vers la millora del seu entorn més proper. Aquest és el camí que s'ha de seguir.

L'evolució del programa ha de continuar en aquesta línia enfocada a l'aportació que fan els joves participants a la comunitat, per tal de continuar construint un projecte educatiu amb un caràcter eminentment social.

EL FUTUR D'“UN ESTIU PER CRÉIXER”

Com ja s'ha comentat anteriorment, tot i que els joves participants adquireixen una sèrie de competències i habilitats relacionades amb un sector o ofici, aquest no hauria de ser l'objectiu principal, sinó que hauria de ser l'aportació que fan a la comunitat a través de la seva participació (com millora el seu poble o barri a través de la participació al projecte).

I és que “Un Estiu per Créixer” és un projecte educatiu amb un caràcter eminentment social. Els aprenentatges o objectius no s'haurien d'enfocar únicament a habilitats tècniques, coneixements conceptuals o decisions vocacionals, sinó a la millora de l'entorn més proper.

Allò que hauria de ser significatiu és l'acció comunitària, entesa com l'aportació dels joves ciutadans, que s'apropen, escolten, empatitzen i es comprometen amb iniciatives, petits comerciants, entitats... del seu entorn més proper.

No resulta fàcil explicar què és “Un Estiu per Créixer”, ja que la diversitat d'agents implicats i la diversitat que serveis que duen a terme els participants provoca que cada persona (jove, pare o mare, mentor, coordinador...) visqui una experiència diferent. Tot i així, es podria concloure que el programa pretén que els joves participants adquireixin i enforteixin una sèrie de competències socials, habilitats personals, valors cívics i socials a partir del servei que presten a una entitat o empresa del seu poble.

L'enfocament pedagògic del projecte se centra en l'acció comunitària de tots els implicats, no només els joves amb la seva participació, sinó també les famílies, els coordinadors, la confiança i col·laboració de les entitats i empreses, el suport de les administracions locals i insulars... Sens dubte, és un treball en xarxa que propicia que els participants se sentin part de la comunitat, donant sentit a les hores que dediquen amb una contribució real i directa vers els seus veïns.

La ciutadana plena i activa hauria d'estendre's a totes les franges d'edat i, sens dubte, els joves tenen el dret i el deure de ser ciutadans compromesos amb el benestar i la millora del seu entorn més proper. I aquest objectiu s'aconsegueix fent-los partícips del dia a dia d'una associació que dona suport a famílies vulnerables (com la Creu Roja), d'una entitat que atén persones amb discapacitat (Fundació de Discapacitats de Menorca), d'un club esportiu que fomenta hàbits saludables entre els infants (Club Alcázar de Maó o Club DOSA de Ciutadella, per exemple), d'una petita empresa que ofereix activitats de turisme actiu...

I dia a dia, hora a hora... els joves dediquen un màxim de 60 hores durant les seves vacances escolars a posar en pràctica els seus coneixements (pràctics i conceptuals) i les seves habilitats socials en un entorn d'aprenentatge no formal.

Les opcions, així com els aprenentatges, són infinits!

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

www.cemenorca.org

www.injovemenorca.com

